

Lillemor Jernquist, leiðari á Craighalbert Centre í Skotlandi:

– Øll stór stig verða fyrst tikin í tí smáa

Lillemor Jernquist hevur fingið áheitan frá Spastikarafelagnum um at vísa myndugleikum og stovnum í Føroyum á, hvussu farast skal fram, um føroyingar skulu stovna ein venjingarmiðdepl til fólk við breki, og hvussu eitt samstarv millum skotar og føroyingar hesum viðvíkjandi kann fáast í lag

TURID KJOLBRO

Í vikuni hevur Lillemor Jernquist, ið er leiðari á Craighalbert Centre í Skotlandi, verið í Føroyum á kunningarvitjan. Spastikarafelagið í Føroyum hevur boðið henni higar fyrri at fáa meiri at vita um venjingarmiðdeplin Craighalbert Centre og møguleikarnar stovnurin letur upp fyrri.

Lillemor Jernquist hevur havt fund við Helenu Dam á Neystabø, landsstýrskvinnu í almanna- og heilsuárum, stovnsleiðarar, læknar, fysioterapeutar og foreldrar at brekaðum børnum. Eitt itokiligt úrslit av fundinum við landsstýrskvinnuna er, at ein arbeiðsbólkur verður settur at kann málið. Á fundinum varð umrøtt, hvussu Craighalbert Centre kann veita øllum teim ymsku bólkunum, ið hava tørv á viðgerð og venjing, tænastu.

– Ynskini eru nógv, og tað eru eisini móttíðandi áhugamála og spenningar, ið gera seg galdandi. Men soleiðis er tað altíð, tá ið nakar skal setast á stovn. Tað nýtist ikki at fara til tvíspödur, tí vit síggja ofta, at tað

eru spenningarnir, ið skapa menningina, sigur Lillemor Jernquist.

Stórir áhugi

Spastikarafelagið hevur heitt á Lillemor Jernquist um at vísa myndugleikum og stovnum í Føroyum á, hvussu farast skal fram, um føroyingar sjálvir skulu í holt við at stovna ein venjingarmiðdepl.

– Konduktivur-pedagogikkur tekur støði í lokalam hóp, og tí hevur eitt endamála við kunningarferðina verið, at eg sum leiðari á Craighalbert Centre skal kunna meg við tey víður-skifti, ið eru galdandi í Føroyum, hvørjar umstøðurnar og møguleikarnir eru. At læra starvsfólk at kenna, søgu og mentan, og ikki minst, hvørjar tankar fólk á staðnum gera sær hesum viðvíkjandi. Tað er umráðandi at kenna til hesi víður-skifti, um vit skulu vera fyrri at hjálpa til dómis eini føroyskari familju, ið kemur til okkara í Skotlandi, greiðir Lillemor Jernquist frá.

Lillemor Jernquist hevur merkt ein stóran áhuga millum foreldrar at brekaðum børnum til at fáa venjingar-

miðdepl í Føroyum.

– Eisini tey, ið arbeiða við hesum børnum, hava tørv á at fáa ein slíkan depl í Føroyum fyrri at hitta starvsfelagar og tosa um spurningar viðvíkjandi børnunum. Er einki netverk fáa fakkilini ikki stuðulin og royndirnar, teimum tørvur.

Positiv atmosfera

Leiðarin á Craighalbert Centre í Skotlandi heldur, at eitt samstarv millum skotar og føroyingar eigur at vera í tveimum stigum.

– Samstarvið eigur at vera í fleiri stigum, tað vil siga, hvat eigur, at verða gjørt beinanvegin og hvat kann gerast í framtíðini. Fyrst er tað umráðandi, at foreldrar og starvsfólk fáa møguleikan at síggja, hvat Craighalbert Centre hevur at bjóða, og tí viðmæli eg altíð fólk at koma á staðið. Á deplinum er ein ávís atmosfera, tú ikki kanst ímynda tær uttan at koma á vitjan. Fyrst tú gloppar dýrnar, sært tú eitt stórt hjartsskygni, hart arbeiði, hvussu gerandisdagurin er á einum slíkum stovni hjá børnum, foreldrum, og starvsfólki er. Tað er trupult at skapa eina slíka

Tað var Lillemor Jernquist sjálv, sum fyrri tíggu árum síðani tók stig til at seta á stovn Craighalbert Centre eftir áheitan frá foreldrum. Hon er svensk og doktari í sálarfrøði. Mynd: Jens Kr. Vang.

atmosferu frá byrjan, men hon kemur so við og við.

– Samstundis eiga føroyingar at miða ímóti at útbúgva fólk, ið hava áhuga fyrri konduktivur-pedagogikk. Um tað eru møguleikar at seta á stovn ein forskúla fyrri tey smæstu börnini, haldi eg, at tað eigur at verða gjørt skjótt, og hesin eigur at byggja á kunneikan og fólkini, ið longu eru á økinum. Øll stór stig verða

fyrst tikin í tí smáa og so kann byggjast omaná alla tíðina. Eg dugi at síggja nógvar møguleikar, men alt snýr seg um, hvør orka og hvørjir møguleikar eru á økinum. At ein bygningur við hóskandi hølum er í Føroyum, er nakað at byggja viðari á.

– Gjöldini, ið eru galdandi á Craighalbert Centre fyrri venjing, eru somu gjöld sum kommunan hevði fingið frá landinum, um barnið gekk í skúla heima. Tað, sum er dýrt í hesum forinum er at fáa ein slíkan depl upp at standa. Annars er tað ikki kostnaðarmikið, tí tað er ikki tann stóra útgærd ella annað, ið flogur skulu gerast í, uttan sjálvi fólkini. Lærarnir eru tann týðningarmesta orkan á deplinum. Á Craighalbert eru 1,6 barn fyrri hvørt vaksni fólk, og tað er neyðugt fyrri at rokka teimum málum, vit seta.

Skjót hjálpu dupult hjálpu

Craighalbert Centre í Skotlandi arbeiðir við spastiskum børnum í aldrinum 0-7 ár út frá konduktivur-pedagogikk. Henda námsfrøðin skilir seg frá tradisjonella mátanum at fata børn. Hon snýr seg í grundini um at læra börnini tað, tey hava tørv á.

– Fyrr børn fáa hjálpu, viðgerð ella venjing, jú betur verða tey hjálpt og jú bilig-

ari er tað fyrri samfelagið sum heild. Viðkomandi, ið hevur til uppgávu at læra börnini tað, tey hava tørv á, hevur í grundini sama leiklut sum ein, ið stjórna einum orkestri. Tað snýr seg um at leiða og stuðla einum bólki við børnum soleiðis at tey í felag kunnu rokka nokrum málum. Hesin lærarin lærir börnini at lurta, hyggja, práta, eta, brúka hendurnar, spæla, sita, ganga, alt sum børn hava tørv á at duga, og sum vanlig børn læra í búningini.

– Endamálið við at geva børnum forleika í hesum er at veita teimum lívsdygd og eitt innihald. At geva børnum møguleika at vaksa upp og verða nógd við seg sjálvi. Alt byggir á eitt stórt bjartskygni um, hvat børn kunnu læra. Tí øll kunnu læra, nógv kunnu læra nógv, og nøkur eitt sindur.

– Viðgerðarhátturin er neyvt lagdur til rættis fyrri hvønn dag og ymsu gerðarmálini verða gjord soleiðis, at tey eru upplivingar hjá barninum. Hjá teim smæstu er tað av stórum týðningi, at tað er fríðaligt rúndan um tey. Eru börnini í einum vanligum barnagarði millum nógv onnur børn, ber ikki til at rokka somu málum. Tað eru mínar royndir, sigur Lillemor Jernquist at enda.

Sóley er frísk

HIV-smittaða blóðið, 14 ára gamla Sóley Sivertsen fekk undir eini skurðviðgerð í fjør, hevur ikki bitið á

TURID KJOLBRO

Seinpartin í gjár boðaði Jan Gerthoft, lækni á Ríkissjúkrahúsinum, Sigríð og Júst Sivertsen frá, at dóttur teirra Sóley er frísk. Tríkombinerada medisinska viðgerðin, ið Sóley hevur fingið síðani januar í fjør, tá ið hon undir eini skurðviðgerð fekk HIV-smittað blóð, er sostatt eydnast fult og heilt. Og tað er einki minni enn ein sensasjon, eitt eindomi í øllum heiminum.

Í fimtan mánaðir hava tey bíðað eftir endaliga

svarinum, og nú kunnu Sóley og foreldrin fara heim aftur til Føroyar í vissuni um, at tey hava vunnið stríðið ímóti hesi hervilugu sjúkuni. Ikki færri enn 25 royndir eru tiknar av blóðnum hjá Sóley síðani 22. januar í fjør og allar hava verið negativar. Læknarnir, ið í byrjanini lótu foreldrin hjá Sóley vita, at vandin fyrri, at Sóley var smittað, var ógvuliga stórur, hava útsett endaliga dómin fyrri at vera heilt vissir. Nú tora eisini teir at trúgva uppá, at Sóley er sloppin undan – sum tann fyrsta nakrantíð.

